

Vergaderjaar 2023–2024

28 760

Meerjarenplan Alfabetisering

Nr. 115

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2024

In deze brief bied ik uw Kamer, mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris Cultuur en Media, de verkenning basisvaardigheden voor volwassenen vanaf 2025 aan (*bijlage 1*). Deze verkenning is in de brief van 14 juli 2023 aan uw Kamer toegezegd¹. Met de verkenning worden opties geschetst voor een mogelijk vervolg in het beleid voor versterking van de basisvaardigheden van volwassenen. Het nieuwe kabinet kan besluiten of en met welke ambitie het de aanpak wil bijsturen. De verkenning is tot stand gekomen met inbreng van gemeenten, uitvoerders van cursusaanbod, maatschappelijke partners, onderzoekers en de Rijksoverheid zelf.

Daarnaast gaat deze brief in op de borging van de opbrengsten van het lopende programma *Tel mee met Taal*, dat na 2024 afloopt. Dit is een interdepartementale samenwerking met BZK, SZW, VWS en gemeenten. Ter uitvoering van de voornemens in de brief van juli 2023 noemen we enkele concrete instrumenten uit de huidige aanpak die geheel of gedeeltelijk worden gecontinueerd in 2025. Daarmee bieden we gemeenten het perspectief dat zij nodig hebben om het fundament van de lopende aanpak na 2024 overeind te houden.

Borging van de basis uit de bestaande aanpak vanaf 2025

De laatste PISA-cijfers uit 2023 laten een daling in de leesvaardigheid zien onder 15-jarigen in Nederland. Een derde van de jongeren heeft een te laag niveau². Jongeren moeten goed leren lezen, schrijven en rekenen. Met het masterplan basisvaardigheden po/vo³ en de aanpak basisvaardig-

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 28 760, nr. 114

² <https://www.pisa-nederland.nl/resultaten2022>

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 31 293, nr. 732

heden op het mbo⁴ worden belangrijke stappen gezet. De daling in de leesvaardigheid onder jongeren werkt door in de beheersing van hun basisvaardigheden als volwassenen. In Nederland beheersen 2,5 miljoen mensen de basisvaardigheden onvoldoende. Zij hebben bijvoorbeeld moeite met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden⁵. Daardoor zijn zij vaak niet duurzaam inzetbaar voor werk, lopen zij meer risico op schulden en hebben zij moeite om zich zelfstandig te redden in de samenleving. Komend najaar komen er nieuwe cijfers beschikbaar over het aantal volwassenen dat moeite heeft met basisvaardigheden. De verwachting is dat we geen trendbreuk zullen zien en dat de groep volwassenen met beperkte basisvaardigheden groot blijft⁶.

In de brief van juli 2023 is beschreven welke basisonderdelen uit de huidige aanpak na 2024 worden gecontinueerd. Daarbij zijn de conclusies betrokken van de tussentijdse evaluatie over de voortgang van het programma *Tel mee met Taal*⁷. Uit de evaluatie bleek dat de regionale samenwerking tussen partners goed verloopt en ook na 2024 behouden moet blijven. Daarom wordt de bestaande regionale indeling en financiering voortgezet om de opbrengsten van de aanpak te borgen. Tevens is beschreven dat het Rijk gemeenten en uitvoerders ondersteunt om de lokale aanpak te verbeteren en te verduurzamen. Het kabinet heeft aangegeven dat de financiering van educatieaanbod aan volwassenen via de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (de WEB-middelen) voor de centrumgemeenten in elk geval tot en met 2028 wordt gehandhaafd. Dit bedrag loopt in 2024 op tot ruim € 90 miljoen structureel.

Ter verdere uitvoering van deze voornemens wordt in 2025 geheel of gedeeltelijk enkele instrumenten uit het lopende programma gecontinueerd. In 2025 is hiervoor € 12,9 miljoen beschikbaar en vanaf 2026 is dat 13,2 miljoen⁸. Het gaat in ieder geval om de volgende instrumenten:

- Er worden coördinatiemiddelen beschikbaar gesteld voor centrumgemeenten die daarmee de coördinatie van de regionale aanpak kunnen continueren. De exacte hoogte van dit bedrag wordt dit najaar duidelijk. Daarmee kunnen gemeenten inzetten op het maken van nieuwe regionale plannen voor de periode 2025–2028.
- Daarnaast wordt het komend jaar de Stichting Lezen en Schrijven (LES) gefinancierd. LES is een belangrijke bestaande partner in de aanpak van basisvaardigheden en zal gemeenten ook na afloop van de huidige programmaperiode nog blijven ondersteunen. De inrichting van hun aanbod in 2025 zal in goed overleg tussen LES, Rijk en gemeenten worden ingevuld.
- Zoals vorig jaar aangekondigd wordt de preventieve aanpak van het programma *Kunst van Lezen* gecontinueerd, in aansluiting op de inzet via het masterplan basisvaardigheden. In de periode vanaf 2025 bekijken we hoe deze aanpak het beste geborgd kan worden.

De verkenning

In de afgelopen periode is bij gemeenten, partners en het Rijk verkend hoe de aanpak van basisvaardigheden volwassenen er vanaf 2025 idealiter uit zou kunnen zien. De verkenning bevestigt de bovenstaande basis: het voortzetten van de regionale aanpak, de opgebouwde infrastructuur en de

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 31 524, nr. 603

⁵ Aanpak laaggeletterdheid | Laaggeletterdheid | Rijksoverheid.nl

⁶ Via het onderzoek van het Programme for the international Assessment of Adult Competencies (PIAAC) worden deze cijfers eind 2024 opgeleverd.

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 28 760, nr. 114, bijlage 2

⁸ Onder voorbehoud van de goedkeuring van het parlement voor de eerste suppletore begroting van 2024.

ondersteuning die het Rijk biedt aan gemeenten. Daarnaast biedt de verkenning een aantal suggesties voor doorontwikkeling en nieuw beleid. Of en hoe aan deze punten invulling wordt gegeven, is aan het nieuwe kabinet. In onderstaand kader staan op hoofdlijnen de adviezen opgenomen die zijn opgehaald tijdens de verkenning. Deze punten worden meegenomen bij besluitvorming over een vervolgaanpak.

- Hanteer een brede aanpak voor de verbetering van basisvaardigheden. Mensen moeten deze basisvaardigheden kunnen leren in combinatie met andere vaardigheden en het aanbod moet beter aansluiten bij de context en leerdoelen van mensen.
- Zonder inzet op preventie is een aanpak van basisvaardigheden van volwassenen onvoldoende effectief. Werk daarom aan samenwerking over onderwijssectoren heen, via aansluiting op het masterplan basisvaardigheden po/vo, de aanpak basisvaardigheden mbo en de inzet vanuit het letterenveld.
- Zet meer in op de verbetering van basisvaardigheden voor werkenden en werkzoekenden. Verbeter de aansluiting bij leven lang ontwikkelen en de werkcentra die tot stand komen via de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. Werk intensiever samen met werkgevers, sociaal ontwikkelbedrijven, koepels en O&O fondsen.
- Werk verder aan het verbeteren van basisvaardigheden via een integrale aanpak en samenwerking in het sociaal domein. Denk aan aansluiting op trajecten voor armoede en schulden, werk en re-integratie, bibliotheken, Informatiepunten Digitale Overheid, inburgering, zorg en maatschappelijke ondersteuning.
- Versterk de regierol van gemeenten: maak duidelijk waar gemeenten regie op moeten voeren en spreek lange termijn doelen af.
- Geef de opgaven zoveel mogelijk een structurele plek in het beleid, in plaats van de inrichting van opnieuw een tijdelijke, programmatische aanpak vanuit het Rijk. Dit vraagt om een blijvende inzet van meerdere departementen, waaronder in ieder geval OCW (onderwijs en educatie), SZW (participatie, armoede, schulden, arbeidsmarkt, inburgering en arbeidsmigratie) en BZK (digitale inclusie).

Tot slot

De basisinfrastructuur staat ook na afloop van het programma Tel mee met Taal overeind. Met de ingezette lijn en de manier waarop we daaraan uitvoering geven, borgen we het bestaan van de regionale aanpak na afloop van het programma. Conform de verkenning zou door het kabinet in 2026–2027 kunnen worden besloten over de doorontwikkeling van de gemeentelijke rol na 2028. Daarnaast dank ik graag alle partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van een nieuwe ronde van regionale plannen voor de periode 2025–2028.

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,
M.L.J. Paul